

Knæk

LÆSEKODEN

- en guide til forældre

LÆSNING: GRUNDSTENEN I ALLE FAG

I forældre spiller en afgørende rolle for jeres børns gode "læseliv"

God læsning = fordele resten af livet

Læsning er grundstenen i alle fag og også i de fleste uddannelser og jobs efter skolelivet.

Det er derfor helt afgørende for dit barns uddannelse og videre liv, at selve det at læse og at skrive læres tidligt og så godt som muligt.

Det er samtidig vigtigt, at barnet oplever det at læse og skrive som noget positivt og som noget godt at kunne.

Læsning og sproglig opmærksomhed

Helt fra førskoleforløbet og indskolingen har vi stor fokus på sproglig opmærksomhed. Vi tester løbende elevernes almene sprogforståelse og deres evne til at afkode bogstaver og ord - som et naturligt led i at knække læsekoden.

Læsningens magi

Det kan opleves helt magisk for børn at læse selv, men det kræver tid og tålmodighed at lære - og som forælder spiller du en afgørende rolle i, at dit barn bliver en god og glad læser.

Jeres vigtige rolle som forældre

Det er naturligvis i skolen, at jeres barn skal have sin læseundervisning, men vi forventer, at I støtter op om læsningen ved at sikre, at jeres barn dagligt træner sin læsning hjemme.

Det vigtigste er, at I støtter og opmuntrer jeres barn gennem hele skoleforløbet: Vis interesse for det, jeres barn lærer, hjælp med lektier og giv ros. Børn skal opleve, at læsning er sjovt og spændende og giver adgang til viden og mange gode oplevelser.

FORUDSÆTNINGER FOR LÆSNING

Sådan støtter du dit barn

Kendskab til bogstaver og ord

Dit barns viden om ord og bogstaver betyder meget for dets læseparathed. Faktisk er bogstavkendskab den færdighed, der bedst forudsiger, hvem der kommer godt i gang med den første læseudvikling, og hvem der får knap så nem en læsestart. Her er nogle ideer til, hvordan I støtter jeres barn:

TAL med dit barn om

- hvordan bogstaver ser ud, hvad de bruges til
- hvordan bogstaver og lyd passer sammen*
- hvordan bogstaver er byggeklodser til ord
- hvordan ord bliver til sætninger
- hvordan sætninger bliver til historier
- ords betydning

Tal med dit barn om dagligdagen og om det, I læser eller oplever. Et godt talesprog er en vigtig forudsætning for læsning.

* Se mere: https://laesloes.gyldendal.dk/foraeldre/hjaelp_dit_barn_med_lydene

LYT

At læse, synge og lege med rim og remser øger dit barns bevidsthed om sprogets rytme og lyde. Børn, som kender sprogets lyde, før de begynder at læse, er godt rustet til at lære at læse.

- Fortæl selv og lyt til dit barns historier
- Smag på lyde i bogstaver og ord
- Lær rim og remser udenad
- Digt nye rim og remser sammen med dit barn

Børnestavning. "Majas hemmelige dagbog"

SKRIV

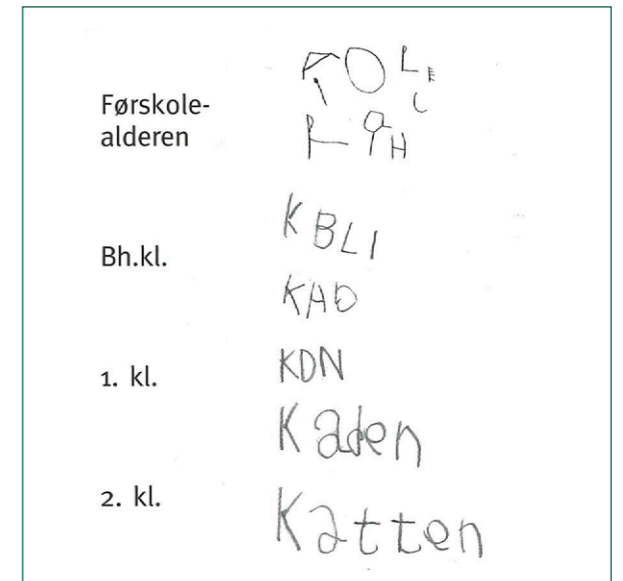
- Skriv bogstaver, sig bogstavernes navne og lad dit barn skrive ovenpå dine.
- Lad dit barn skrive bogstaver og hæng dem rundt om i huset, så kan I hurtigt finde dem eller gå på bogstavjagt.
- Lad dit barn se dig skrive fx indkøbssedler, ønskesedler, invitationer, beskeder...
- Lad dit barn skrive selv vha. børnestavning fx historier, skrive på tegning, feriedagbog
- Lad dit barn læse op for dig, hvad det har skrevet - og giv ros!
- Lad dit barn skrive både store og små bogstaver
- Vis, hvordan man holder rigtigt på blyanten

Skrivning understøtter læseindlæringen. Når dit barn "børnestaver", skriver det de bogstaver i ordene, som det kan høre. Der findes ingen stavfejl! Dit barn oplever motivation og stolthed over hurtigt at kunne skrive.

Udviklingen forløber forskelligt fra barn til barn. Børnestavning skal dog være overstået i løbet af 2. klasse. Her bør barnet skrive lydret og være klar til begyndende staveregler.

SPIL OG LEG MED BOGSTAVER OG ORD

- Gå på jagt efter bogstaver i bøger, aviser, på plakater og skilte og snak om, hvilke ord, der starter med bogstavet
- Find papir og blyant. Vælg 4 - 5 bogstaver og læg dem et stykke fra jer. Dit barn skal nu løbe

Fra "Skriv op og ned - om skriftlig fremstilling i indskolingen", Elsebeth Otzen, Gyldendal.

hen og vende et bogstav, sig det højt, vende bogstavet igen og løbe tilbage til dig. Her skriver dit barn bogstavet på papiret, mens han/hun siger bogstavet igen.

- Træk på skift et bogstav og beskriv det for den anden. Skriv det på papir. Er det rigtigt gættet?
- Spil vendespil med bogstaver. Brug både store og små bogstaver. Sig bogstavets navn OG lyd, når brikkerne vendes.
- Leg med de 120 hyppigste ord. Det hjælper på læseindlæringen og giver mere flow i læsningen. Se bagsiden.

Hjælp på den rigtige måde

Skab ro og rum til læsning hver dag

Dit barn skal læse for dig

For at sikre at dit barn bliver god til at læse, bør du som forælder hver dag skabe ro og rum til 20 minutters læsning med dit barn. Bøgerne skal være på dit barns læseniveau, og det rette niveau finder du ved at lade dit barn læse en side højt. Ud af 10 ord må 2 ord være svære - så passer teksten. Start med lydrette bøger.

Dit barn skal læse højt for dig, så du er klar til at hjælpe, når dit barn går i stå.

Hjælp, når dit barn kommer til ord og sætninger, der driller, ved at foreslå at dit barn:

- prøver at læse ordet eller sætningen igen
- ser på første bogstav(er)
- siger det første bogstavs lyd højt og lyderer sig igennem ordet, dvs. sætter de enkelte bogstavers lyde og stavelser sammen til ordet.
- ser på illustrationerne og henter hjælp i dem
- gætter ud fra sammenhængen, hvad mon der kunne stå?

Ret ikke for meget, men:

- opfordre til at prøve igen
- hjælp ved at læse ordet i stavelser

De fantastiske fire
v./ Merete Brudholm

Du skal læse bøger for dit barn

- Vis interesse for bøger
- Lad bøgerne i hjemmet være synlige
- Ønsk bøger i gave til dit barns fødselsdag
- Gå på biblioteket sammen. Børn motiveres af at være med til at vælge bøger
- Læs bøger for dit barn.

Det hjælper med at øge ordforråd og begrebsudvikling og er samtidig en dejlig hyggestund.

- Tal om historien og om mærkelige ord.
- Vis dit barn, at man kan få viden gennem læsning. Slå op i fagbøger eller søg på nettet, når I skal finde svar på noget.

DE FANTASTISKE FIRE

På Randers Realskole anvender vi "De fantastiske fire" i undervisningen (se illustration). Det er en god måde at hjælpe eleverne med at blive gode til at læse og forstå - og som forælder er det en god ide at anvende samme tilgang, når du læser med dit barn.

For elever med flere sprog har vi udarbejdet en folder om vores indsats på dette område.

Forudsig

Brug spor fra teksten eller illustrationerne for at forudsige, hvad der kommer til at ske.

Jeg tror ... fordi ...

Jeg tror, der sker det ... fordi ...

Spørg

Stil spørgsmål, mens du læser. Nogle svar finder du i teksten, og andre må du tænke dig til.

Jeg gad vide ...

Hvem? Hvad? Hvornår?

Hvor? Hvorfor? Hvordan?

Opklar

Find ud af betydningen af svære ord og udtryk. Jeg forstod ikke (ordet, udtrykket, afsnittet), så jeg:

- læser igen
- læser videre
- udtaler/staver ordet
- spørger om det giver mening
- spørger min makker

Opsummér

Sammenfat hovedpunkterne fra teksten i rigtig rækkefølge.

Teksten handler om ...

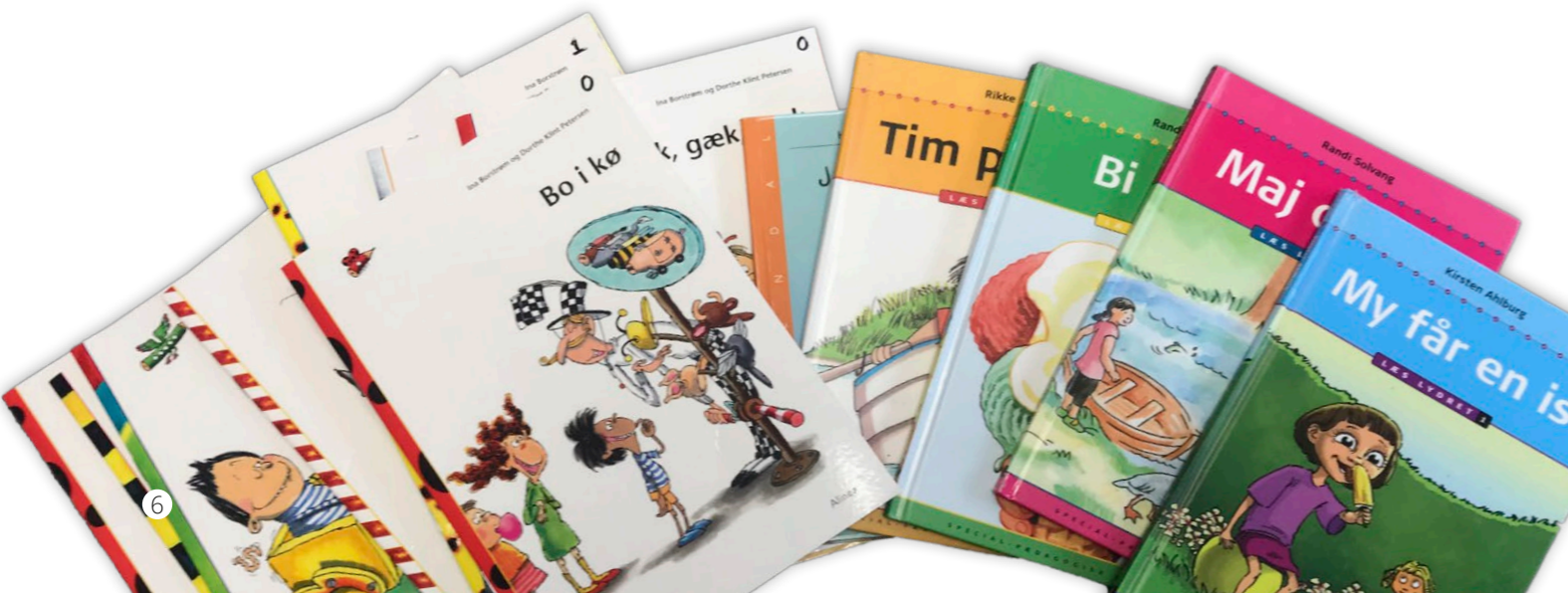
Afsnittet handler om ...

Først ...

Derefter ...

Så ...

Til sidst ...

Gentaget læsning

- fremmer dit barns læsning

Gentaget læsning

Gentaget læsning er en bevist læsemetode, der går ud på at læse det samme korte tekststykke flere gange. Det er en metode, der fremmer flydende læsning, og her er nogle ideer til, hvordan du kan arbejde med gentaget læsning hjemme:

Opvarmning

Lad dit barn læse de første linjer 3 gange forfra og 1 gang bagfra. Ved at gøre dette kan dit barn ikke huske ordene ud fra sammenhængen og træner nu igen sin læsning - nu på en sjov måde. 'Se en gul bil' bliver til 'bil gul en se'.

Tidtagning

Tag tid på første oplæsning, og lad dit barn øve sig nogle gange. Tag så tid på endnu en oplæsning. Her vil oplæsningen være blevet hurtigere.

Udvælg ca. 10 linjer, hvor der indgår direkte tale

Lad dit barn træne oplæsning af tekststykket, til det lyder super godt.

Læs den samme tekst/bog flere gange for forskellige personer på forskellige tidspunkter

- Hvor mange personer er der i jeres hus? Læs stykket skiftevis for dem.
- Læs højt af en øvet tekst for jer, søskende eller bedsteforældre.
- Læs med ændret stemme samme tekst fx som en heks, et monster, en dronning...
- Lad dit barn læse 5 minutter af dagens læselektie, inden der siges godnat.

Læs "Ping Pong"

Som bordtennis, hvor du og dit barn skiftes til at læse et ord i teksten. Læs tekststykket igen, hvor I nu bytter ord.

Find hjælp og inspiration

- så har dit barn de bedste muligheder

På vores hjemmeside under Undervisning/Læsevejledning (anvend evt. QR-koden) har vi samlet en række informationer og videoer, der kan være en inspiration og støtte for jer i "arbejdet" med jeres børns læsning. Her ligger bl.a. videoer omhandlende:

- Forudsætninger for læsning starter før læsestart
- Et godt sprog er vigtig for resten af livet
- Gode værktøjer til de vanskelige ord
- Knæk børnenes læsekode ved "lydering"

Gode apps i forhold til bogstaver, læsning og skrivning:

- Bogstaver: Knæk læsekode, Mymo Alfabet A-E, ABC huskespil
- Læsning: Den første læsning 0, Den første læsning 1, Den første læsning 2, Fingernemt, Søde ord, HUSK 120 ord og 120 ord Multiplayer, Maneno, Frilæsning.dk, randersbib.dk/content/anbefalinger/boern
- Skrivning: WriteReader

Gode hjemmesider i forhold til sprogforståelse og ordforråd:

- emu.dk/dagtilbud/forskning-og-viden/til-foraeldre
- randersbib.dk/content/boern/dialogisk-laesning
- lottesalling.dk/download/ordforr-d.html

The screenshot shows the website for Randers Realskole. At the top, there is a navigation menu with links for 'Om Randers Realskole', 'Undervisning', 'Praktiske forhold', and 'Kontakt & info'. Below the menu, there are two main video sections. The first section is titled 'STYRK DIT BARN SPROG I HVERDAGEN' and contains two videos. The first video, 'Gode værktøjer til de vanskelige ord', shows a woman presenting a slide titled 'Læsestrategier' with bullet points: 'Sig de første lyde højt', 'Sig vokalen først', 'Del ordet - brug din finger', 'Giv vokalen en anden lyd', and 'Læs de næste to - tre ord og gå så tilbage til drilleordet'. The second video, 'Et godt sprog er vigtig for resten af livet', shows a woman in a library setting. The second section is titled 'TIDLIG SPROG- OG LÆSESTART' and contains two videos. The first video shows a woman in a classroom setting with a chalkboard and a bookshelf. The second video shows a woman and a child sitting at a table, with the woman holding a sign that says 'stime'.

De 120 ord

af	alle	alt	andre	at	blev	bliver	bort	da	dag
de	dem	den	der	deres	det	dig	dog	du	efter
eller	en	end	er	et	far	fik	fin	for	forbi
fordi	fra	fri	få	gik	glad	godt	ham	han	hans
har	havde	have	hele	hen	hende	her	hjem	hun	hvad
hver	hvis	hvor	igen	ikke	ind	jeg	jer	jo	kan
kom	kommer	kun	kunne	lang	lidt	lige	lille	løb	man
mange	med	meget	men	mere	mig	min	mod	mon	må
ned	nej	noget	nok	nu	når	og	også	om	op
os	over	på	sagde	se	selv	sidste	sig	sin	sine
skal	skulle	små	som	stor	store	så	tid	til	tog
ud	under	var	ved	vi	vil	ville	være	været	år

De 120 hyppigste ord (clio.dk)

Randers Realskole · Jensen Wærums Allé 3 · 8900 Randers C

Tel. (+45) 8712 3230 · www.randersrealskole.dk